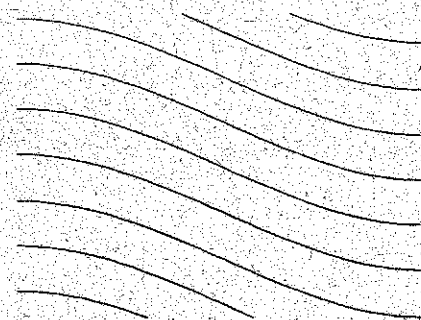

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

APRIL

1993 / 4

▲ **DOMA IN V SVETU** ● Posvet o izobraževanju brezposelnih ● Na kratko o posvetu ●
Pozdravna beseda dr.Zorana Jelencu ● Sklepi delovnih skupin ● Izšla je knjiga
izobraževanje in trg dela ▲ **KAJ MENITE?** ● Ponudba Radia Glas Ljubljane ▲ **PRIPRAVLJAMO**
● Srečanja ob pečkih ● Kakšna je ponudba programov za samostojno učenje pri nas? ●
Posveti, konference ● Prvi mednarodni kongres o izobraževanju odraslih

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednik: Peter Monetti

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

- Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.
- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkih objavljali te vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkih bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 15. v mesecu. Za stik s tujino bomo štirikrat na leto izdali Novičke v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejema Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881

Vsi, ki želite prejemati več izvodov Novičk, nam to sporočite.

Urednik

DOMA IN V SVETU

Posvet o izobraževanju brezposelnih

Sedanja številka Novičk je posvečena sklepom posveta Izobraževanje brezposelnih, ki je bil od 7. do 9. aprila na Bledu. Mnoge od vas je zanimalo, kdaj in kako bomo te sklepe objavili in kako bomo z njimi seznanili vse tiste, ki jih zanimajo. Zato smo se odločili, da bomo vse kar je nastalo v zvezi s posvetom, objavili v aprilski številki Novičk. Tako boste lahko prebrali poročila vseh skupin, dokončne sklepe s posveta, ki bodo nastali kot rezultat vsega dela, pa bomo objavili v eni izmed naslednjih števil.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, odgovorna urednica

Na kratko o posvetu

Andragoški center Slovenije je organiziral strokovni posvet o izobraževanju brezposelnih, da bi s tem pomagal reševati probleme brezposelnosti v Sloveniji. Zdaj imamo že več kot 120.000 brezposelnih, letos pa jih bo po napovedih še več. Problem je še toliko večji zaradi hude gospodarske krize, saj so možnosti za ponovno zaposlovanje zelo majhne.

Izobraževanje brezposelnih je del aktivne politike zaposlovanja, sprejete pred dvema letoma; z njo skušamo dejavno posegati na trg delovne sile. Zdaj vključujemo v izobraževanje le okrog 10% brezposelnih, hkrati pa nimamo strokovnih ocen o tem, koliko to izobraževanje povečuje možnosti za ponovno zaposlovanje, ali ustreza po vsebini in obsegu. Zato smo na posvetu, na katerem je sodelovalo več kot dvesto strokovnjakov različnih strok, presojali dozdajšnje izkušnje, dosežene pri izobraževanju brezposelnih, in se dogovarjali o potrebnih ukrepih za povečanje njegove uspešnosti in učinkovitosti. V središču pozornosti so bila tale vprašanja:

- Kolikšen delež brezposelnih naj bi se izobraževal ?
- Katere skupine brezposelnih naj imajo prednost (mladi, starejši)?
- Ali izobraževati "na zalogo", glede na to, da so možnosti za izobraževanje za znanega delodajalca zelo majhne?
- Naj bo izobraževanje obvezno ali prostovoljno?

- Kolikšen delež vsega denarja za brezposelne nameniti izobraževanju?
- Naj bo izobraževanje predvsem izobraževanje za poklic ali le funkcionalno usposabljanje?
- Ali pripravljati posebne programe za brezposelne in katere?
- Naj izobražujejo brezposelne posebne izobraževalne organizacije ali pa organizacije za izobraževanje odraslih, ki jih že imamo?
- Kakšni ukrepi za usmerjanje brezposelnih v izobraževanje so potrebni?
- Kako organizirati službe za zaposlovanje, da bodo lahko učinkovito usmerjale brezposelne v izobraževanje?
- Ali pripraviti posebne družbene akcije za pospešitev izobraževanja brezposelnih in katere?
- Itn.

Udeležence posveta so uvodoma pozdravili gospa Jožica Puhar, ministrica za delo, družino in socialne zadeve, dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo in šport, mag. Joško Čuk, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, in dr. Zoran Jelenc, direktor Andragoškega centra Slovenije. V plenarnem delu sta bila predstavljena prispevka Politika izobraževanja brezposelnih in razvojna politika (dr. Ivan Svetlik) ter izobraževanje brezposelnih kot del strategije rasti izobraženosti prebivalstva Slovenije (mag. Tanja Vilič Klenovšek).

Težišče posveta je bilo na delu šestih skupin, ki so obravnavale vprašanja splošne razvojne strategije zaposlovanja in obravnavanje strategije zaposlenosti v Sloveniji, trg delovne sile in izobraževanje, usmerjanje brezposelnih v izobraževanje in motivacijo, programe in metode izobraževanja in usposabljanja brezposelnih, organizacije za izobraževanje brezposelnih in mlajše brezposelne. Za delo teh skupin je več kot 50 avtorjev pripravilo tudi pisne prispevke; ti so objavljeni v dveh zajetnih zbornikih, ki sta izšla ob posvetu. Poleg avtorjev teh prispevkov so v delovnih skupinah sodelovali vsi udeleženci. Lahko rečemo, da smo slišali mnogo dragocenih prispevkov, ocen in predlogov praktikov in teoretikov različnih strok, vse to pa daje podlago za nov zagon pri urejanju zapletenega problema brezposelnosti.

Na posvetu so sodelovali tudi tuji strokovnjaki. Gospod Peter Coates je predstavil izobraževanje brezposelnih v Veliki Britaniji, še posebno projekte, ki so potekali v okviru programa REPLAN. Gospod Jakob Wandall je povedal, kako rešujejo ta problem na Danskem in posebej razložil projekt **Job rotation**, ki ga na Danskem izvajajo zadnji dve leti, da bi povezali izobraževanje zaposlenih in odpiranje novih delovnih mest. Gospa Elfriede Eichhorn iz Nemčije pa je predstavila zanimiv projekt **Učnih podjetij**, namenjen usposabljanju brezposelnih. Vsi tuji strokovnjaki, med njimi tudi trije iz Avstrije, so sodelovali tudi v delovnih skupinah.

V nadaljevanju objavljamo uvodno besedo dr. Zorana Jelenca, direktorja Andragoškega centra Slovenije, in sklepe vseh šestih skupin, ki smo jih sprejeli tudi na plenarnem delu posveta. Na njihovi podlagi bomo pripravili celotne sklepe posveta tako, da bomo posamezne združili v tematska poglavja. Ker pa želimo, da bi bila strokovna javnost čimprej obveščena o posvetu, smo se odločili, da sklepe objavimo takoj, v obliki, v kakršni so bili sprejeti. Tako bo z njimi seznanjena javnost, strokovnjaki in strokovne institucije pa bodo lahko na njihovi podlagi načrtovali svoje delo, saj posvet ne pomeni velike

obveznosti samo za Andragoški center Slovenije, temveč za vse, ki lahko kakor koli pripomorejo, da bi izobraževanje brezposelnih postalo še bolj kakovostno in učinkovito.

Sonja Klemenčič, ACS

Pozdravna beseda dr. Zorana Jelenca

Pojavu brezposelnosti lahko nedvomno pripišemo pomembno vlogo pri razvijanju izobraževanja v zadnjih dveh desetletjih. To velja tako za tujino kot tudi za razvoj izobraževanja pri nas. Vsepovsod je brezposelnost na novo spodbudila razmišljanje o konceptih in organiziranosti izobraževanja. To ne velja le za izobraževanje odraslih, torej za področje, kamor izobraževanje brezposelnih nedvomno sistemsko umeščamo, temveč za celotno izobraževanje, tudi za šolsko.

Brezposelnost je pomembno povezana z neustreznim izobraževanjem otrok in mladine, torej z začetnim izobraževanjem. Prenizka, pomanjkljiva ali kakor koli neustrezna izobrazba pomembno korelira z možnostjo za zaposlitev ali, drugače rečeno, z ogroženostjo osebe, da ostane brez dela.

Nič manj pomembna ni ugotovitev, da korelira tudi z nerazvitim in neustreznim izobraževanjem odraslih ali nadaljevalnim izobraževanjem. Ko je oseba že brezposelna ali ji grozi, da bo izgubila delo, je pomemben vzvod za reševanje tega problema nadaljevalno izobraževanje.

Zato lahko prav pojavu brezposelnosti pripišemo, da svojevrstno povezuje sistemsko urejanje in snovanje obeh temeljnih podsistemov izobraževanja - začetnega in nadaljevalnega.

Iz te misli pa lahko izpeljemo še drugo: da brezposelnost povezuje tudi obe nosilni področji pri razvijanju izobraževanja za delo - "šolsko sfero" in "sfero dela". Obe pomembno določata možnosti izobraževanja za delo.

Šolsko področje zagotavlja osebi predvsem možnosti, da si pridobi temeljno izobrazbo in izobrazbo za daljši čas, področje dela pa pridobitev znanja in spretnosti za tisti čas in na tistem mestu, kjer je neposredno potrebno za uspešno delo.

Ni treba posebej poudarjati, da teh dveh področij izobraževanja v praksi domala ni mogoče togo ločevati in da bi bili tovrstni poskusi tudi v upravljanju, zakonodaji in financiranju napačni.

Navedeno tudi dovolj jasno kaže, da bi bilo napačno iztrgati izobraževanje brezposelnih iz celotnega izobraževanja in ga obravnavati brez povezave s celotnim izobraževalnim sistemom. To ne pomeni, da temu področju izobraževanja ne smemo namenjati posebne pozornosti - tako kot mu jo namenjamo na tem posvetovanju. Tako je prav, saj drugače ne bi mogli urejati posebnih vprašanj izobraževanja

brezposelnih. Napak pa bi bilo pravtako, če bi mislili, da lahko vprašanja izobraževanja brezposelnih rešimo, no da bi rešili in uredili širša konceptualna, sistemska in organizacijska vprašanja celotnega izobraževanja, tako izobraževanja otrok in mladine kot tudi izobraževanja odraslih. Iz tega sklepamo:

- da se morata izobraževanje otrok in mladine ter izobraževanje odraslih razvijati vzajemno in v takšnem sorazmerju, da bosta dajala optimalne učinke za vsa področja in vrste izobraževanja, torej tudi za brezposelne;
- da pri izdelavi koncepta in sistemskih rešitev ni mogoče dajati prednosti enemu področju in odložiti reševanje drugega področja za kasnejši čas, tudi za krajše obdobje ne;
- da morata obe področji - šolsko in področje dela - svoje sistemske rešitve ves čas usklajevati;
- da pristojnosti ni mogoče razdeliti po načelu - meni šola, tebi delo - in da takšna izključljivost ne more krojiti zakonskih aktov.

Ker je izobraževanje brezposelnih značilno področje izobraževanja odraslih, velja vse to tudi pri sistemskem urejanju izobraževanja odraslih. Izobraževanja brezposelnih ni mogoče učinkovito organizirati, če celotno izobraževanje odraslih ni sistemsko urejeno. Izobraževalne ponudbe za brezposelne ne moremo razvijati, če nismo ustvarili dobrih podlag za razvijanje celotne ponudbe izobraževanja odraslih, tako za brezposelne kot tudi za zaposlene in druge prebivalce. To je bilo poudarjeno na nedavni konferenci o izobraževanju in družbenih spremembah pri Svetu Evrope v Strasbourgu.

Zadnja leta kažejo, da smo začeli prav razmišljati, saj smo v izobraževanju izobraževanja odraslih dosegli obetaven napredek. Naj ga na kratko opišem. V sorazmerno kratkem času smo:

- začeli razvijati upravljanje izobraževanja odraslih;
- zasnovali prihodnji zakon o izobraževanju odraslih;
- zagotovili posebna sredstva za izobraževanje odraslih v proračunu za področje izobraževanja;
- ustanovili razvojno-svetovalno ustanovo - ACS;
- sprejeli posebne programe visokošolskega izobraževanja andragogov.

To ni malo, posebno če te dosežke primerjamo s poprejšnjim dolgoletnim zastojem in nazadovanjem. Vsega tega prej nismo imeli in zdaj imamo, pri tem pa moram poudariti, da sta k doseženemu veliko pripomogli obe ministritvi - za delo, družino in socialne zadeve ter za šolstvo in šport. Zdaj moramo paziti, da pridobljenega ne zgubimo. To bi se lahko zgodilo, če bi rekli: Prav, zdaj lahko izobraževanje odraslih počaka, da sistemsko uredimo vprašanja šolanja otrok in mladine; zanje je to usodno, za odrasle pa ne, saj že imajo temeljno izobrazbo.

Ali so kakšna znamenja, ki opozarjajo na takšno možnost, ki bi bila seveda za razvoj izobraževanja odraslih usodna in bi ogrozila vse, kar smo že dosegli? Nemara se lahko zamislimo ob tehle primerih:

- o Zakon o izobraževanju odraslih že nekaj časa leži v predalu in čaka, da pride na vrsto. Takšno ravnanje se pojasnjuje s tem, da moramo počakati na druge sistemske rešitve, npr. osnovnošolsko, srednješolsko, poklicno, visokošolsko, ipd. Ali je to smiselno, če vemo, da gre za krovni zakon, ki

zelo široko določa možnosti za razvoj, med drugim tudi njegovo upravljanje, določitev nacionalnega programa, predstavniških organov, mreže institucij, temeljna načela financiranja itn.

- Ob razvijajočem se Andragoškem centru Slovenije druge službe, npr. pri Zavodu RS za šolstvo, pri Zvezi ljudskih univerz, Centru za razvoj univerze, zavodih za zaposlovanje, Skupnosti izobraževalnih centrov Slovenije in druge stagnirajo; brez razvejenega sistema specializiranih razvojnih središč pa bo marsikateri projekt ACS obvisel v zraku.
- Pospešeno se razvija šolska zakonodaja, o njej pa smo delavci v izobraževanju odraslih - ki zajema vse stopnje in področja izobraževanja - pogosto obveščeni le iz časopisja ali šele potem, ko so strokovne podlage, ali celo zakonske zasnove že sprejete.
- V snovanju celotne strategije pred leti smo dosegli, da je bilo izobraževanje odraslih postavljeno kot razmeroma samostojno, vendar komplementarno področje v primerjavi z izobraževanjem otrok in mladine. Za takšno sistemsko opredelitev smo bili na tujem celo pohvaljeni. Zdaj v dokumentih in programih spet pogrešamo takšno sistemsko umestitev in se izobraževanje odraslih obravnava - izraženo v prispodobi - kot kapilara v celotnem ožilju ali kot stranska veja na drevesu; to pa je približno na takšni ravni, kot se obravnava npr. šolstvo narodnosti ali šolanje otrok zdómcev;
- V proračunu šolskega ministrstva sicer imamo posebno postavko za izobraževanje odraslih, vendar zavzema delež izobraževanja odraslih v njem le 0,37%; tega denarja je le toliko, kolikor rabimo za financiranje visokošolskih knjižnic ali izobraževanje učiteljev, če navedem le dve primerjavi. Pri tem upoštevam le tisto vsoto, ki je v proračunu izrecno namenjena za izobraževanje odraslih; popolnejše podatke bi dobili, če bi prišteli še denar, ki ga za to izobraževanje prejemajo šole, vendar ugotavljam, da tudi tako delež denarja za izobraževanje odraslih v proračunu šolskega ministrstva ne bi presegel 0,5%. Po nekaterih primerjalnih raziskavah je delež sredstev za izobraževanje odraslih v javnih sredstvih v nekaterih državah celo 10%.

Zaskrbljeni smo. Ne dvomimo o tem, da se naša vlada in tisti, ki so odgovorni za razvoj izobraževanja odraslih, zavedajo pomena izobraževanja odraslih in zaposlenih v današnjem času in še posebno za prihodnost. Le da se nam ne bi v zavest prikradla tista pogubna misel, tako značilna za naše razmišljanje, našo tradicijo in kulturo - naj malo počakajo, zdaj moramo poskrbeti za mlade, njim moramo najprej odpreti možnosti za razvoj. Zavedajmo se, da prav takšna stališča, morda bi jim lahko rekli celo predsodki, najbolj ogrožajo perspektivo mladih. Kajti tudi oni se bodo vsak trenutek znašli med odraslimi, mnogi od njih med brezposelnimi.

Na koncu bi se spet vrnil k brezposelnim. Sliši se cinično, če rečem: vsa sreča, da jih imamo! Saj nas morda prav socialni pritiski in druge neugodne posledice stanja brezposelnosti lahko prisilijo, da se bomo njihovega problema in njihovega izobraževanja lotevali s pravo strategijo. To pa je usmeritev naše pozornosti na optimalno delovanje celotnega sistema izobraževanja.

Tudi takšna naj bodo naša izhodišča za razpravo na tem posvetu, ki mu želim veliko uspeha!

Dr. Zoran Jelenc, ACS

